

ELMENT AZ UTOLSÓ SARLÓS

In memoriam Morvay Gyula

*„Szlovákia szülőföldem Magyarország a hazám.
Ilyen gazdag vagyok, szülőföldem van és hazám”
(Morvay Gyula)*

Gyula bácsil Gazdagabb voltál! Igaz magyar és egy sors tisztán látó harcosa. Tardoskeddről indultál 1905-ben, s most 92 évesen távoztál. Örököltél olyan gondolatokat, amelyek értéket képviseltek.

Trianon után rekedtetek idegen közegben, kisebbségi sors várt rátok, pedig senki sem tudta igazán, mi az. Példát mutattatok a világnak, és példa ez még ma is, hogyan lehet és kell úgy élni. Rádöbbsentetek az igazságra, hogy a kis népeknek élni és fennmaradni csak akkor lehet, ha összefognak, ha közösen cselekszenek. Megtaláltátok a lehetőséget, és megtaláltátok az utat. Példát mutattatok a világnak, hogyan lehet valaki akként európai, hogy magyar.

Az 1928-ban induló *Sarlós* mozgalomnak egyik zászlóvivője voltál. A cselekvőkészség, a hit, az Akarat nagyszerű dolgokat eredményezett. Írtál, agitáltál, jártad a falvakat, előadásokat tartottál. De mindez örökre már a múlt.

„... az új nemzedék nem ért meg, hogyan is érthetné meg előző nemzedéke történetét, eszmei mozgalmát, ha nem tanulja meg. Mert meg kell tanulnia a régi történelmet, s abban mindent, amit előző nemzedékek véghez vittek. Így hát a Sarlós-mozgalmat is”- írtad.

A ma embere számára alig érthető, hogy egy maroknyi serdülő, 16-22 év körüli ember hogyan tudta egy egész ország közvéleményét befolyásolni. *Balogh Edgár* vezetésével megalakították 1926-ban az öreg cserkészek Szent György Körét. Innen a jelmondat: „A lovag a Gonoszt szúrja le. Jelében mi a múlt bűneivel szakítottunk.”

Művészeted az 1930-as években teljesedett ki. Versesköteteid indulók voltak, amelyekből a *M*szegények dühe, minden elkeseredése, őszinte, tiszta érzése tört fel. Fenyegesítő öklök voltak ezek a költemények. *Balogh Edgár Hét próba* című művében így szólt alkotásaidról: „Nekünk tetszett a Morvay-versek felhorkanó, káromkodás paraszt nyersessége, kihallottuk belőle a kisebbségi tömegek felzúgó moráját...”

Íráságod erejét a regény és a novella tudta teljességgel visszaadni. Az *Ember a majorban*, a *Valami készül*, a *Fekete föld* valóságírodalma megdöbbsentő. Több volt az, mint kritikai realizmus, más volt, mint hagyományos esztétikai kategória. Valami mély, bensőből fakadó különös valóságlátás volt az. Szemfacsaró rőzsefüst, doh- és verejtékszaga volt, mégis új emberség áradt belőle. Hirdette:

*„Új élet kell ide!
És akárki az, és akármi az,
csak hozza ezt az új életet,
kézfogással, öleléssel várom.”*

Nevet zászló volt. Verseid tömegeket mozgósítottak. Parasztagitációnak nevezték művészetedet. 1942-től Nagykanizsa adott otthont, ahol 1945 után meghatározó személyisége lettél a város politikai életének is. Szakfelügyelő voltál, tanítottál, de óráidon is a magyar szegénységért aggodó gondolatok keringtek fejedben, akkor is alkottál, mert volt mondanivalód, üzeneted. Írásaid történelemkönyvek, a szegénység, a parasztság történelemkönyvei, szociográfiák, képi valóságok, vádbeszédek.

Az örök alkotás lázában égtél. Még fél évvel ezelőtt is küldtél kéziratot, rendezgetted írásaidat. Aztán Pécsre költöztél, ott zárt magába az anyaföld.

Volt szlovák szülőfölded és hazád, s lett örök nyughelyed a magyar anyaföld. Teljes, igaz életet éltél. Nyugodj békében!

Horváth György

IN MEMORIAM MORVAY GYULA